ראַדאָמער-קעלצער לעבען

№ 18 (258) Radom, dn. 10 maja 1929 r.

[illegible] Zajdsznajder Radom
Adolf Wajnsztok Warszawa

Zaręczeni

Radom, 4 Maja 1929 r.

צו די פערלאָבונג פון אונזער ליבע
טאָכטער און שוועסטער ח ע ל אַ
מיט ה׳ אַדאָלף וויינשטאָק
ווינשען מיר זיי פיעל גליק
און ערפאָלגרייכע צוקונפט.
עלטערן, שוועסטער און ברודער
זיידשניידער.

Z intencji zaręczyn panny
Heli Zajdsznajderówny
z panem
Adolfem Wajnsztokiem
życzymy im szczęśliwej przyszłości
i wieczeego zadowolenia.

Sz. Landau i S-ka

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבע שוועסטער
און שוועגערין א ס ת ר מיט ה׳ י ו ס ף
אפּעלבוים ווינשען מיר זיי
אַ פרעהליכע צוקונפט.
שמואל וואקסבערג, פרוי און קינד.

Josek Apelbaum
Edzia Waksberżanka

Zaręczeni

Radom 28 kwietnia 1929 r.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבע טאָכטער
א ס ת ר מיט ה׳ י ו ס ף אפּעלבוים
ווינשען מיר פיל גליק און צופרידענהייט.
קויפמאן וואקסבערג, פרוי און קינדער

Z okazji zaręczyn koleżanki
Estery Waksberżanki
z p. Józefem Apelbaumem
życzą wiele szczęścia
i zadowolenia
Estera i Gitman Zylberberg

צו דער פערלאָבונג פון אונזער
ליבען ברודער און שוואָגער י ו ס ף
מיט פר״ל א ס ת ר וואקסבערג
ווינשען מיר זיי אייביגען גליק
און צופרידענהיים.
שלמה אפּעלבוים, פרוי און קינדער

Współpracowniczce
p. **Edzi Waksberżanki**
z intencji jej zaręczyn
z p. Józefem Apelbaumem
życzy im wiele szczęścia i wiecznego zadowolenia.
Henlek Tenenbaum
z narzeczoną

Z intencji zaręczyn ukochanego
Brata i Szwagra
Joska Apelbauma
z p. Esterą Waksberżanką
życzymy im różowej przyszłości
i wiecznego zadowolenia.
Abramostwo Apelbaum

PANNIE **E. WAKSBERŻANCE**
z intencji Jej zaręczyn z panem
J. APELBAUMEM
składają serdeczne życzenia,
Sz. Landau i S-ka.

Z powodu śmierci
b. p.
MOJŻESZA
Rozenberga
składają wyrazy serdecznego współczucia
p. Władysławowi Rozenbergowi
i RODZINIE JEGO.
Zarząd i Personel
Banku Kupieckiego Spółdzielczego
w RADOMIU.

Z powodu przedwczesnego zgonu B. P.
SALI HOCHMANÓWNY
wyrazy szczerego współczucia i ubolewania
składają Rodzinie.
S. Rutman
J. Borenstein
J. Blejwas.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דער פאַמיליע ארבייטעל
צום טויט פון זייער זוהן
און אונזער חבר
אלי׳ נ. ט.
דריקען אויס
דוד באַליצקי
מרדכי רובינשטיין
קעלץ.

Ku upamiętnieniu pierwszego dziesięciolecia odzyskanej niepodległości państwowej Polski odbędzie się w czasie

od 16 maja do 30 września 1929 r.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA W POZNANIU

Protektorat nad Wystawą raczył objąć

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Dr. Ignacy Mościcki,

który dokona otwarcia Wystawy dnia 16 maja o godz. 10 przed południem

W skład Komitetu Honorowego wchodzą wszyscy Ministrowie z Marszałkiem Piłsudskim na czele, obaj Kardynałowie i Marszałkowie Sejmu i Senatu

Ogólnopolski charakter Wystawy podkreślony został przez Komitet Wielki, a w skład którego wchodzi 400 osób z pośród najwybitniejszych jednostek społeczeństwa, reprezentujących administrację państwową, rolnictwo, sztukę i naukę, przemysł, finanse i handel.

Na tę rewję naszych bogactw i wartości kulturalnych, gospodarczych i społecznych, na to uroczyste święto myśli i pracy polskiej mają zaszczyt zaprosić cały Naród.

Rada Główna, Zarząd i Dyrekcja
Powszechnej Wystawy Krajowej

דער אינטערעס פון ראדאָמער סוחר צום סוחרים־פעראיין

ערענדיג א ראדאָמער סוחר האָב איך זיך גלייך געוואָלט פערשרייבען אין סוחרים־פעראיין אַלס מיטגליד, אָבער נאָכן אויסדריקען מיין ווילען פאר עטליכע מיינע בעקאנטע סוחרים האָב איך דערהערט א אנטוואָרט, וועלכע האָט מיך איבערראַשט, און ארויסגעשטויסען פון מיין פאנטאַזיע צו זוכען. אין דער צייט ווען איך וועל דאַרפען, הילף פון סוחרים פעראיין. דען אַלס נישט געבוירענער אין ראדאָם, און אַלס א זוהן פון א אַלטען סוחר. און אליין א געוועזענער רייזענדער האָב איך געהאַט די מעגליכקייט זיך צו צוזעהען ווי אין יעדע שטאָדט, און קליינעם שטעדטעל פון פוילען געפינען זיך אַלע סוחרים אין סוחרים־פעראיין און דער סוחר, וועלכער געפינט זיך נישט אין סוחרים־פעראיין, נעמינען די איבעריגע סוחרים פאַר זייער הייליגער פפליכט איהם איינצוציהען, און גיבען איהם צו פערשטעהן, דאָס ער אַלס יחיד, וועט אין דער צייט ווען ער וועט דאַרפען הילף, אָדער א עצה. מכח זיינע פערשידענע קאָמפליצירטע ענינים, זיין מחוץ למחנה אָן זיין אינטערעסען אין שטייער־אַמט און דעפגלייכען אין אנדערע אינסטיטוציעס וועט זיין ווי א קול קורא במדבר, דען אַלס נישט אויטאָרישעטע פערזאָהן און אָהן שום בעווייזען, קאָן מען איהם אין קיין פאַל נישט גלויבען, אָבער אין דער צייט ווען ער שיקט אין די בעטרעפענדע מאַסגעבענדע אַמטען א אנגעזעהענע פערזאָהן, א פערזאָהן וועלכער פערדיענט צוטרוי, דאַמאָלסט קאָן אַזעלכער איהם געוויס זיינע אינטערעסען ווי געהעריג ערלעדיגען.

אַזוי איז איבעראַל.

וואָס אנבעלאַנגט אָבער די ראדאָמער סוחרים האָבען זיי א גאַנץ אנדערע מיינונג וועגען דעם. אויף מיין אָנפראַגע ביי צעהנדליגע סוחרים אין אונזער שטאָדט פארוואָס זיי געהערען נישט צום סוחרים־פעראיין, האָב איך בעקומען דעם ענטפער: וואָס טויג אונז דער סוחרים־פעראיין, אַז ער העלפט אונז נישט. מיר צאָהלען און מיר האָבען דערפון גאָרנישט.

פון איין זייט גיב איך די סוחרים רעכט, אָבער פון די אַנדערע זייט האָב איך מיט זיי שטאַרק מיטלייד, דען עס ווילט זיך מיר פשוט נישט גלויבען דאָס די ראדאָמער סוחרים זאָלען זיין אַזוי אומבעוואוסטזיניג (כ'בעט ענטשולדיגונג פאר דעם אויסדרוק) און נישט וועלען פערשטעהן דאָס דורך דעם אָפּרייסען זיך פון סוחרים פעראיין שוואַכען זיי זעלבסט אָן זייערע שאַנסען פון קענען זיך ווי געהעריג פערטיידיגען און ברעכען בשילא אונטער דעם פרעזשיש פון סוחרים־פעראיין ביי די שטייער־מאַכט א. ז. וו. ס'איז דאָך א פערשטענדליכע זאך דאָס ווי באַלד יעדער סוחר בעזונדער אינטערווענירט אין זיין ענין אַליין, גיעט ער דערמיט א גרונד צו אורטיילען, אַז די סוחרים גופא האָבען נישט קיין צוטרוי צו זייער אייגענער סוחרים־אָרגאַניזאַציע, וועלכע דאַרף שטעהן אויף די וואַך פון פערטיידיגען די סוחרים.

אין אַזא פאַל פרעגט זיך ווי קען דער נאטשעלניק אין שטייער־אַמט א. אַנד. האָבען צוטרוי צו די פערזאָנען צו וועלכע די ראדאָמער סוחרים אַליין האָבען קיין צוטרוי. ווען דאָס ראדאָמער סוחר'טום וואָלט אָבער ווי געהעריג געווען פערטרעטען אין סוחרים־פעראיין און געבילדעט א געהעריגע קראַפט, דאַן בין איך מעהר ווי זיכער דאָס איך וואָלט נישט געהערט אַזאַ נעגאַטיווען אנטוואָרט, ווארום אין די צייט ווען דער סוחר ערפילט זיינע פליכטען וואָס געהערען צום פעראיין, דאַן האָט ער די רעכט פון פעראיין צו פאָדערען דאָס וואָס דער פעראיין קאָן און מוז איהם געבען. דארום פאָדער איך אין רוף יעדען סוחר וועלכען עס איז טייער דער כבוד פון יודישען סוחרים־פעראיין בכלל און יודישען סוחר בפרט, אַז יעדער איינער זאָל ווי געהעריג ערפילען זיינע פליכטען בנוגע דעם סוחרים פעראיין און פאָדערן פון לעצטען דאָס וואָס ער דאַרף פאָדערן. נאָר דאַמאָלס ווען דער סוחרים־פעראיין וועט נישט ערפילען דאָס וואָס ער דאַרף, וועלען מיר דאַן וויסען וואָס מיר האָבען צוטהון.

וועגען אנדערע סוחרישע צרות א צווייט מאָהל.

ז. ווענגער.

ליבע איז שטארקער פון דאלארען.

דאָס סקארשעווער פערליבטע פּאָרל יעקב ולאה — ליבע איז שטארקער פון דאָלאַרען — דאָס רייכע סקארשעווער מיידעל אנטלויפט פון די תנאים מיט איהר אמעריקאנער חתן — פערלאָזט די עלטערן און אנטלויפט צו איהר הארצענס־געליבטען — א טאָג פאַר די תנאים מיט א צווייטען סקארשעווער חתן ווערט לאה נעלם און איהר געליבטער איז זי מקדש כדת משה וישראל — דער טומעל אין שטעדטיל, גאַנץ סקארשעוו געהט אויף רעדלעך.

אין די קליינע שטעדטלעך, וואָס ליגען ארום ראדאָם. געהט מען אויס פון דאגות און לאנגווייליגקייט.

די עלטערע געהען ארום און ברעכען זיך דעם מח: וואָס וועט זיין מכח פרנסה? פון וואנען וועט מען געמען צו צאָהלען שטייערן?

יונגוואַרג ווידער לאַנגווייליגט זיך: נישטאָ קיין טעאטער, נישטאָ קיין דאַנסינג און וואָס איז דען דער צוועק פון לעבען?

ליגט מען יאָהרען לאַנג אין'ם שטעדטעלע און מען וואַרט אויף עפּיס אַן־אטראַקציע. אויף עפּיס אזעלכעס, וואָס זאָל אויפטרייסלען, וואָס זאָל געבען שטאָף צו רעדען, מען זאָל האָבען וואָס צו דערצעהלען.

געהט אַמאָל אַדורך א גאַנץ לעבען און מען דערוואַרט זיך אויף גאָרנישט. לאַנגווייליגט מען זיך און מען בענקט נאָך דער גרויסער שטאָדט, וואָס איז פול מיט סענסאַציעס און אטראַקציעס.

עס זיינען אָבער פאַראַן שטעדטלעך, וואָס האָבען מזל. אַמאָהל אין א יובל פּאַסירט עפּיס אזעלכעס. וואָס טרייסעלט אויף די בעפעלקערונג. עס געשעהט נייעס, מ'האָט פון וואָס צו רעדען.

צו די דאָזיגע מזל'דיגע שטעדטלעך געהערט אונבעדינגט סקארשעוו. וואָרום דאָרט האָט ערשט פּאַסירט א געשיכטע, פון וואָס עס קאָכט די גאַנצע אומגעגענד:

דאָס האָט זיך אָנגעהויבען מיט א יאָהר צוריק. דער פריהלינג איז געווען. די פעלדער האָבען זיך אָנגעהויבען גרינען, די פייגעל האָבען זיך צוריק אומגעקעהרט אין זייערע נעסטען. די לופט האָט געברענט גרוסען, אז דער זומער דערנעהנטערט זיך.

אין אזא פאַרנאַכט האָבען זיי זיך ביידע בעגעגענט. ער - דער 25־יעהריגער סטאָליאַר יעקב פ. און זי — די 22־יעהריגע לאה א—ן, די טאָכטער פון רייכסטען סקארשעווער סוחר.

מ'האָט שפּאַצירט אויפ'ן שאָסע, וואָס פיהרט קיין ראדאָם. מ'האָט בעוואונדערט די שיינקייט פון דער נאַטור, וואָרום דער פאָרנאַכט איז געווען א שעהנער, וואָרום דעם פאָרנאַכט איז געווען א העררליכער.

א ליבע. א פייעררינע ברויזענדע ליבע. הימעל און ערד זיינען געווען עדות פון זייער שבועה: זאָל זיך אפילו די ערד איבערקעהרען, זיי וועלען זיך קיינמאָל נישט צושיידען.

די ליבע האָט מען געמוזט האַלטען בסוד. שרעקליך וואָלט געווען, ווען איהרע עלטערן דערוויסען זיך. אז זי פיהרט א ליבע מיט א סטאָליאַר. א קליינינקייט עפּיס: זי, די רייכסטע טאָכטער פונ'ם שטעדטיל, וועלכע מען רעדט די גרעסטע שידוכים מיט גרויסע נדנים...

און טאָג־טעגליך, ווי נאָר די זון האָט געהאַלטען פערגעהן, האָט זיך די רייכע טאָכטער מיט איהר געליבטען ארויסגע'גנב'עט פון שטעדטיל און מען איז ארויס אויפ'ן פעלד שפּאַצירען.

מ'האָט שפּאַצירט און די ליבע איז געוואַקסען. א פלאַם־פייערדיגע ליבע, וואָס וויל נישט וויסען פון קיין עלטערן. וואָס וויל זיך נישט רעכנען מיט קיין מענשען — אַן־אמת'ע ליבע, וואָס נאָר דאָס קליינע שטילע שטעדטעלע איז בכח צו שאַפען.

דאָס שטילע גליק זייערס האָט געדויערט נישט לאַנג — א קנאַפּ האַלב יאָהר. עפּיס האָבען איהרע עלטערן דערשנאַפּט, אז זייער טאָכטער שפּאַצירט ארום מיט א סטאָליאַר; האָט מען איהר געפּרובט ארויסשלאָגען די ליבע פון קאָפּ.

נאָר די ליבע איז געווען צו שטאַרק. אז די פּטראַשונקעס זאָלען ווירקען און זעהענדיג, אז מ'וועט גאָרנישט אויפטוהן, האָט מען בעשלאָסען מיט איהר א שידוך צו טוהן און מאַכען די חתונה.

ויהי היום. איז קיין סקארשעוו אראָבגעקימען אַן־אמעריקאַנער. קינד און קייט איז געלאָפען איהם אָנקוקען. א קליינינקייט אַן־אמעריקאַנער! דערצו איז ער געווען אַן־עכטער „קראַסאַוויעץ" מיט שוואַרצע וואָנסעלעך און גערעדט ענגליש ווי א וואַסער.

מ'האָט דערצעהלט לעגענדעס וועגען זיין רייכטום. אין זיינע פאַבריקען דאָרט, האָט מען דערצעהלט, אַרבייטען טויזענדטער אַרבייטער, אַליין וואוינט ער אין א גאָלדענעם פּאַלאַץ, בלויז שאָקאָלאַד עסט ער, עפּיס אַנדערש איז ער נישט געוואוינט...

געוואוסט האָט מען, אז דער אמעריקאַנער איז נאָך א בחור, האָט מען איהם אָנגעהויבען בעוואַרפען מיט שידוכים. די סקארשעווער מיידלעך האָבען זיך אויסגעפּוצט אין עפּיס און איינגעמאַכט, יעדע האָט איהם געוואָלט געפעלען, א קליינינקייט אזא גליק.

האָט אָבער דער אמעריקאַנער געוואָרפען אַן־אויג אויף לאה א—ן, דאָס רייכע סקארשעווער מיידעל און נאָר איהר האָט ער געוואָלט פאַר א כלה.

זיינען איהרע עלטערן געווען גליקליך. מען האָט אָנגעהויבען מאַכען די תנאים. מ'האָט געבאַקען און געבראָטען און ס'איז געוואָרען אָבגעשמועסט, אז די תנאים זאָלען פאָרקומען אין ראדאָם.

צו דער בעשטימטער צייט ווען אַלץ איז שוין געווען פיקס און פערטיג און מ'האָט נאָר געוואַרט, אז די כלה זאָל אַריינקומען — האָט מען זיך דערוואוסט, אז די כלה איז נעלם געוואָרען.

א שרעקליך געוויין, די חרפה איז געווען גרויס, די מוהמעס האָבען ספּאַזמירט, די קוזינקעס האָבען געווישט די נאָז — מיט איין וואָרט: חושך.

און מעהר האָט זיך לאה נישט געטאָרט ווייזען ביי די עלטערן אין שטוב. 4 חדשים צייט האָט זי זיך אויפגעהאַלטען ביי קאָלעזשאַנקעס, זי האָט צוביסלעך צוגעהונגערט, זי האָט קיין ועכט קליידעל נישט געהאַט — אָבער פון איהר ליבע האָט זי נישט געוואָלט רעזיגנירען. איהר בעשערטער איז דער סטאָליאַר. אָהן איהם איז איהר לעבען גאָרנישט ווערט.

נאָך א קאַמף וואָס האָט געדויערט 4 חדשים, האָט דאָס פערליבטע מיידעל קאַפּיטולירט. דאָס איז געווען 2 טעג פאַר פּסח. דעמאָלט איז זי אַריינגעקומען צו די עלטערן אין שטוב און מיט א גרויס געוויין געבעטען מ'זאָל זי צוריק אַריינלאָזען אין שטוב. זי וועט שוין גוט און וואויל זיין, זי וועט פאָלגען וואָס טאַטע־מאַמע און גוטע־יודען וועלען הייסען.

און צוזאָגענדיג, אז מעהר וועט זי זיך מיט איהר געליבטען נישט בעגעגנען, האָט מען זי צוריק אַריינגעלאָזט אין שטוב און מ'האָט בעשלאָסען זי גלייך חתונה צו מאַכען מיט עפּעס א לייטישען חתן.

חול המועד האָט מען מיט איהר געטהון א שידוך, טאַקי מיט א רייכען יונגערמאַן פון סקארשעוו. עס איז געוואָרען אָבגעשמועסט, אז די תנאים זאָלען פאָרקומען דעם פערגאַנגענעם שבת־צו־נאַכט'ס.

דאָס שטעדטעל האָט זיך געגרייט צו די תנאים. מ'האָט געוואוסט, אז עס וועט זיין א סעודה, וועלען זיך אַלע האָבען צו בעלעקען. צעהנדליגער אינדיקעס מיט גענז האָבען אַרום־שפּאַצירט און געוואַרט, אז מ'זאָל זיי שעכטען צו דער סעודת־מצוה.

מיט אַמאָל האָט פּאַסירט אזעלכעס וואָס האָט אויפגעטרייסעלט דאָס גאַנצע שטעדטעל:

פערגאַנגענעם פרייטאָג, ביי טאָג, צומאָרגענס נאָך פּסח, איז לאה א—ן, דאָס רייכע כלה מיידעל ארויס אין גאַס א ביסעל שפּאַצירען. כדי זי זאָל נישט מאַכען די זעלבע קינץ ווי זי האָט געמאַכט בעת די תנאים מיט'ן אמעריקאַנער, האָט מען איהר געגעבען א שומר דעם איינגענעם ברודער, וועלכער האָט זי בעגלייט אויף שריט און טריט.

אין א רגע, ווען דער שומר האָט אַוועקגעקוקט. האָט לאה זיך געגעבען א גנבה אוועק און דורך היגטער־געסלעך געלאָפען צו איהר געליבטען.

ער האָט שוין אויף איהר געוואַרט ביי זיך אין שטוב. דאָרט האָבען זיך אויך געפונען א פּאָר חברים זייגע. ווי נאָר זי איז אַריין, איז דער פערליבטער צו איהר צו, א נעם געטהון די האַנד איהרע און...

„הרי את"...

— מזל־טוב, מזל־טוב!

און גלייך האָט דאָס גאַנצע שטעדטיל זיך צוסלינגען מיט דער סענסאַציע. איהרע עלטערן זיינען געקומען צולויפען מיט א גרויס געוואַלד, דעם נישט געבעטענעם איידעם זייערן, האָבען זיי געוואָלט אַנברעכען די ביינער, אָבער זיינע חברים זיינען געשטאַנען אויף דער וואַך.

דאָס יונגע פּאָר־פאָלק טריומפירט. דערווייל געפינען זיי זיך ביי זיינע עלטערן. ארום פּאָר־פאָלק האַלט מען שמירה, מ'האָט מורא פאַר איהרע עלטערן.

ווי מען גיט איבער, האָבען שוין די רייכע עלטערן איהרע געלינדערט דעם כעס זייערן. זיי ווערען שוין בעסער, באין ברירה מוזען זיי שוין מסכים זיין און אָפּיציעל אָנערקענען זייער איידעם.

דערווייל קאָכט דאָס שטעטעל סקארשעוו. מ'האַלט אין איין רעדען פון דער שפּאָלצער רייכע טאָכטער, וועלכע האָט זיך פאַר קיין שום קרבנות נישט אָבגעשראָקען, אבי איהר בעשערטער זאָל אויף אייביג איהרער ווערען.

פערשארפטער קאמפף אין דער ראדאמער חברה קדושא.

אויסגעשלאסען פיל מיטגלידער פון דער חברה לויט דעם פערלאנג פון „ווידזיאל-זדראוויא" ביים מאגיסטראט — אזוי טענה'ט איין צד — די אפאזיציע ערקלערט, אז דאס איז א שפיצעל פון די, וואס שטעהען ביי דער מאכט — דערוויל קאכט זיך און די חברה האט זיך געטאלט אין צוויי לאגערן.

שוין א לענגערע צייט ווי אין דער איגע חברה-קדושא קומט פאר א פערשארפטער קאמפף.

דעם אמת געזאגט, איז ראדאם נישט קיין אויסנאהם, ווארום אין וועלכער שטאדט איז ווייל חברה-קדושא נישט פערהאן און אין וועלכער חברת-קדושא קריגט מען זיך נישט ארום.

אונז אינטערעסירט אבער נאר דאס וואס עס קומט פאר אין דער היגער חברה-קדישה און דעריבער איז דער הוב אונזערער דאס צו דערצעהלען דעם לעזער:

אין דער דאזיגער חברה האבען זיך געשאפען 2 צדדים. יעדער צד וויל איבערנעהמען די מאכט, יעדער צד וויל האבען די גרעסטע דעה.

דא האנדעלט זיך נישט חלילה דע-רין וואס מען יאגט זיך נאך א פער-דינסטעל, מען וויל אבלעקען א ביינ-דעל, חלילה! די חברה-קדישה איז נישט קיין אינסטיטוציע וואס ברענגט רוחים, וואס צאהלט פענסיעס, אדער וואס גיט פראפיטען איהרע מיטגלידער.

דא האנדעלט זיך פשוט אין אביסעל כבוד, נישט מעהר ווי אין א קליין בי-סעלע כבוד. א מענש איז א עגאאיסט טהוט ער עפעס פאר'ן כלל, וויל ער דאס אלע זאלען וויסען. אז ער גרונם בן גימפעל איז דער איינציגער אויפ-טהוער, דער גרעסטער קאפ-מענש אויף דער וועלט, צו גאר ער און נישט קיין צווייטער, אני הוא ולא אחר...

און אט קריגט מען זיך ארום צוליב א נאריש ביסעל כבוד. יעדער וויל זי-צען אויבענאן. יעדער וויל זיין דער שטארקסטער און דער גרעסטער דעת זאגער און טאמער דערזעהט ער, אז דער אנדערער האט זיך צופיל א ווי-געבאפט אזוי קומט מען און מען וויל איהם אראבווארפען.

דער רעזולטאט פון דאזיגען קאמפף איז, אז בערך 30 מיטגלידער פון דער חברה-קדישת האט בעקומען צוגעשיקט א מעלדונג, אז לויט א בעשלוס פון געזונדהייטס-אמט ווערען זיי אויסגע-שלאסען אלס מיטגלידער פון דער חברה.

פארוואס? גאנץ פשוט: די דאזיגע 30 יודען האנדלען מיט שפייז-פראדוק-טען און צוליב סאניטארע טעמים איז נישט געוואונשען, אז א שפייז-סוחר, בעקער, קצב א. א. וו. זאלען האבען ציטהון מיט מתים.

אין צוזאמענהאנג דערמיט געהען ארום פערשידענע ווערסיעס אין שטאדט. דער בע'עולה'טער צד ערקלערט, אז דא האט מען זיי אבגעטהון אויף טער-קיש. מחמת דעם וואס מ׳האט געוואלט פון זיי פטור ווערן, האט ווער געגעבן אנציגעהערען דעם געזונדהייטס-אמט, אז ער דארף זיך אין דעם ענין ארויס-זאגען.

ווי מיר דערהיסען זיך האבען די אויסגעשלאסענע 30 מיטגלידער זיך געווענדעט צו דער גמינע. אז זיי זע-נען גרייט צו שאפען א חברה „חסד-של-אמת" און דעריבער פרעגען זיי צו די גמינע ווער זיי געבען די געהערי-גע מאראלישע אונטערשטיצונג ווייל פון יעדער מאטעריעלער אונטערשטיצונג ענטזאגען זיי זיך.

די גמינע האט אבער געגעבען אנ'-אויסמיירענדען ענטפער און דעריבער האט די אפאזיציע בעשלאסען ווייטער צו קעמפען כדי נאך אריינצוטרעטען אין דער חברה-קדישה און איבערנעמען די מאכט.

איבערהויפט האבען זיי די אפענסי-ווע אנגעהויבען פערגאנגענעם זונטאג ווען עס האט בעוארפט פארקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון דער חברה.

די פערזאמלונג איז געווען א שטור-מישע, די יעצטיגע לייטונג און די אפאזיציע האבען זיך איינאנדער פאר-געווארפען שווערע חטאים, וואס איינער אין בעגאנגען געגען צווייטען. צוליב די איציגע דיסקוסיעס און שארפע ארויסטרעטונגען פון ביידע צדדים איז די אלגעמיינע פערזאמלונג אבגעלעגט געווארען. קיין וואהלען פון א נייער פערוואלטונג, לויט ווי ס'איז געווען אנגעוויזען אויפ'ן טאג-ארדנונג, איז נישט פארגעקומען, נאר ס'איז בעשלאסען געווארען, אז יעדער צד זאל בעשטי-מען צו דריי בוררים, וועלכע זאלען אווישען זיך אבהאלטען א זיצונג און ענדגילטיג ליקווידירען דעם סכסוך צווישען דער יעצטיגער אנפיהרענשאפט מיט דער אפאזיציע.

■■■

דאס איז א סאמאכאד פון וועלכען **אלע רעדן!**

שוין נישט לאנג ווען די קעלצער וואיעוואדזטווע, א דאנק דעם לאזען אין בעוועגונג די לאקאלע פערקויפ'ס-פונקטען, זיך אי-בערצייגען פון די אונגעוועהנליכע ווערטקייטען פון דעם הערלי-כען שנעל-לויפענדען זעקס צילינדער-וואגען, וואס א דאנק דעם מאנטירען איהם אין לאנד, ווערט ער אנגעבאטען צו רעקארד-ביליגע פרייזען.

לאקאלע פערטרעטונג פון די סאמאכארען „ESSEX" געפינען זיך:

W RADOMIU przy ul. ŻEROMSKIEGO 41, tel. 148.
W KIELCACH przy ul. KARCZOWSKIEJ 9, t. 221 i 165.

די דערמאנטע פערטרעטונגען ערטיילען אלע ארט אינפאר-מאציעס. און נישט פערפליכטענדס דעמאנסטראציעס.

זיך אנגעהויבן דער ספארט-סעזאהן אין ראדאם.

איבערזיכט פון די ביז-איצט-פארגעקומענע מעטשען פון די ראדאמער ספארט-קלובען.

צום אנהויב פון ספארט-סעזאהן אין ראדאם איז פארגעקומען פאלגענדע פריינדשאפטס-מעטשען:

בר-כוכבא—יוטשניא 0:1 (0:1)

דער דאזיגער מעטש, וועלכער איז געשפילט געווארען אויף ר.ק.ס.-פלאץ איז געווען ווייניג אינטערעסאנט און האט זיך פערענדיגט מיט דעם אויבענ-דערמאנטען רעזולטאט. — שיעדס-ריכ-טער ה' בייקלער.

ר.ק.ס.—טשארני 0:5 (0:3)

זעהר אינטערעסאנט איז געוועזען דער מעטש צווישען די צוויי פערביטע-נע געגנער ר.ק.ס.—טשארני, וועלכער איז פארגעקומען אויפ'ן קאמפס-פלאץ פון ר.ק.ס.

ר.ק.ס. זייענדיג אין א בעסערען פארם פון איהר געגנער אטאקירט מיט געפעהרליכע אנגריפען, צוליב וואס ס ענטשטעהט א חאאס ביי טשארני'ס טויער, רעדיבער נוצט ר.ק.ס. אויס עטליכע גינסטיגע מאמענטען און מאכט 3 גאלען ביז דער הפסקה.

אויף דער צווייטער העלפט האט ר.ק.ס. א שטארקע איבערמאכט און דער שוואכער צוזאמענשטעל פון טשארני איז גורם צו זיין מפלה געבענדיג די מעגליכקייט די ר.ק.ס.-שפילער צו מא-כען נאך 2 גאלען.

דער רעזולטאט פון מעטש אין אויס-געפאלען זעהר א פאטאלער פאר טשאר-ני ווערענדיג בעזיגט מיט א נצחון פון 5 געגען 0. — זעהר גוט איז געווען ה' רובינשטיין אלס שיעדס-ריכטער.

מכבי—ר.ק.ס. (רעזערוו) 3:1 (3:0)

א נישט-ווייניג אינטערעסאנטער מעטש איז פארגעקומען צווישען דעם יודישען ספארט-קלוב מכבי מיט ר.ק.ס. (רעזערוו) דער שפיעל איז כמעט א גלייכער, מכבי נוצט נישט אויס עטליכע גינסטי-גע מאמענטען און דער מעטש פער-ענדיגט זיך מיט א רעזולטאט 3:1 פאר ר.ק.ס.

בר-כוכבא—ר.ק.ס. 4:0 0:0

אין די היגע ספארט-קרייזען בכלל און אין די יודישע בפרט האט מען זיך

די אויפפירונג פון „גולם" אין ראדאם.

אונטער דער לייטונג פון בערימטען רעזשיסער מארק ארנשטיין

מארק ארנשטיין

ווער האט נישט געהערט פון „גולם"? ס'איז, דאכט זיך, נישטא קיין איינער, וועלכער האט נאך א וועלכער ס'איז שייכות צו יודען און יודישקייט, אז ער זאל נישט האבען געהערט פון דער „גולם-לעגענדע". קליין און גרויס, קינד און קייט ווייסען גענוי די מעשה ווי אזוי דער מהר"ל פון פראג האט בעשאפען דעם „גולם" און פון וואס און נאך וואס ער האט אים בעשאפען: די געשיכטע מיטן „גולם" טראגט אויף זיך דעם שטעמפעל פון אהאמען-הונדערטער און דאך איז די וואונדערבארע לעגענדע נאך אזוי פריש און שיין איינגע-קריצט אין די מוחות פון המון פון דער מאסע, ווי עס זאל געווען ערשט נאר וואס פאסירט. נאך ווערט וואכט די פאלק'ס - פאנטאזיע אויסגעפלאצט בשעת מען דערצעהלט פון די גרויסע אונמענשליכע גבורות פון „גולם", בעת ער אויספיהרען זיינע הייליגע שליחות, אבצוראטעווען די יודען פון ישראל-כע עלילות-בלבולים.

עס איז א מערקווירדיגע ערשיינונג, די יודישע פאלקס - פאנטאזיע האט אויסגעחלומ'ט און אויסגעטראכט אהן א שיעור לעגענדעס און צויבער-מעשה-לעך אין אלע צייטען. אין אלע לענדער וואו יודען האבען געוואנדערט, וואו יודען האבען זיך בעזעצט און אין וועל-כען ישוב זיי האבען זיך איינגעווארצעלט, כמעט א גאנצע ליטעראטור איז בעשטאנען געווארען אויפ'ן פאן פון דער פאלקס-לעגענדע. די חערליכסטע חיזיונות, די הייכסטע פאנטאסטישע ענטוויקלונגען האט דער פאלק'ס-דמיון אויסגעוועבט מיט פארשיידענארטיגסטע אינהאלט און פארם, צוגעפאסט צו צייט און בעדינגונגען אין וועלכע יודען האבען געלעבט. ביים קלאסיפיצירען און קאטעגאריעס - איינטיילונג לויט דעם חאראקטער און אייגענארט פון די פאלק'ס-לעגענדע קען מען זיך פארגעשטעלן א גאנצער אוצר מיט'ן רייכסטען אויסוואהל פון סאטירע, הומאר, פאראדאקס ביז קבלה, מיסטיציזם, ביז משיחיזם.

וואס מערקווירדיגסטע דערביי איז אבער דאס, וואס פון אלע אויסגעצוי-בערטע צווינקעלס-מיסטיצעריש, און צאפלענדע לעגענדעס שטראלט ארויס מיט א מאדנעם ענטציקענדען כשוף ריינע די לעגענדע פון מהר"ל פון פראג מיט זיין שאפונג דעם „גולם", אזא געוואלדי-גע פאפולאריטעט, אזא יראת הכבוד און נאך אזא עקסטאזע נשמה-אויס-דריקונג האט קיין שום פאלק'ס-לע-גענדע נישט ארויסגערופען. די גרעסטע קינסטלער, דיכטער און בכלל מענשען מיט א ווייך-צוטיליגעלטער פאנטאזיע האבען דעם ווונדערלעך אונערשעפליכען שאף געקנעטען. יעדער האט עס בעארבייט לויט זיינע גייסטיגע השגות, יעדער מיט זיין אינדיווידועלער צאפלדיגקייט, א צוזאמען מיט זיין פארבען, מוח, א דריטער מיט ליטעראר קדושה און הת-להבות דיגער רעליגיעזיטעט. אין אונ-צעהליגע נוסחאות, קאנצעפציעס, ווארי-יאציעס און אויפפאסונגען איז דער רייכער גולם-שטאף אויסגעבויט געווא-רען. יעדער האט עס פארדולירט און ניואנסירט אויף זיין שטייגער. פ'ווייס אפשר קלינגען פאראדאקסאל צוזאגען, אז פונקט ווי דער מהר"ל האט, פון ליים אויסגעקנעטען דעם גולם, האבען די שפעטערדיגע גייסט - מענשען דעם זעלביגען ליים נאך א מאהל איבערגע-גאסען אין אנדערש איבערגעפארמט און איבערגעשטאלטעט, אריינלעגענדיג יעדער בעזונדער, זיין אינהאלט, אונ-טערפערעקציע און גייסטיגע פיזיאגנאמ-יע.

יא, פיעל האבען דעם שטאף בעאר-בייט און אריינגעלעגט טיפע פירושים, דער שטארקסטער, דער מעכטיגסטער פון אלע די, וואס האבען זיך גע'דביקה'ט בכדי גרינדליך תנפש צו זיין דאס גרויסע ווערק פון מהר"ל, איז בלי ספק לייוויק. אין זיין טיעף דראמאטי-שע פאעמע דער „גולם" ערשיינט פאר אונז לייוויק אלס געניאלער און טיפזי-ניגער דיכטער. זיין ווערק איז פעליען-שטארק און רייסט מיט. ער דערנעהט אמקלארסטען מיט זיין העל-דיכטערי-שען בליק. יעדען רמז, יעדעס אונבע-מערקבארע פינטעלע, וואס ליגט פער-דעקט אונטער א שלייער פון געשפאנ-טע און אנציהענדע לעגענדארישקייט, וואס אימפאנירט און גלעט דאס אויער מיט דער נסים ונפלאות דיגער איבער-נאטירליכקייט.

לייוויק איז אבער עפעס אנדערש אויסען מיט זיין „גולם". צווישען זיין קאנצעפציע און דעם נוסח פון דער פראגער לעגענדע ליגט א ווייטער דיס-טאנץ. לויט נוסח פראג... ווערט דער „גולם" געמאכט פון ליים און ווערט בעשטימט אלס בעשיצער און נקמה-נעמער פאר'ן געיאגטען און געפלאגטען יודישען פאלק. דער „גולם" ביים מהר"ל איז די פערקערפערונג פון גשמיות'דיגע גבורה, פון גראבער פיזישער קראפט. א וואס יודען פערלאנגען נישט, יודען לייזען און וואַרטען אויף משיח'ן, ער זאל זיי אויסלייזען. משיח אבער איילט זיך נישט. און די יודישע שונאים ווערען צו זיך שטארקער, פעסטער און זיי פלאנעווען וואס אכאהל מעהר ביזע גזירות בלבולים זיי צו פערניכטען. דער מהר"ל בעשליסט דעריבער ביז צו דער גאולה שלימה, כדי יודען זאלען קאנען אויסהאלטען און נישט ענטוישט ווערען אין זייער אמונה — צו פערמעסטען זיך מיט גלייכע פיזישע כחות. דער „גולם" בעקומט דורך זיינע הימעל-שטייגענדע קבלה-יחודים א ווילדע קראפט, וואס שטייגט איבער, מיליאנען מאהל די מענשליכע גבורה און צו גלייכער צייט שטעהט די דאזיגע ביישע בריאה נידרי-גער לויט'ן דעת און שכל פון קלענסטן קינד. דערפאר ווערט דער גולם פער-וואנדעלט אין א שטיק אויפגעבראזטע נאטור-קראפט, וואס אפילו דער מהר"ל איז נאכהער נישט אימשטאנד צו צו-מען. און ווען די בליגדע קראפט שטייגט אריבער די טון מהר"ל געצייכענטע גרעניצען, נעמט זי אן געפעהרליכע פארמען און הויבט אן א פערניכטונגס-קאמפף אפילו געגען די, וועמען זי האט בעדארפט פערטיידיגען און בעשיצען. דער מהר"ל זעהט דאן, אז די אלע ער-דישע עלעמענטען ביים בעשאפען דעם גולם האט געפעהלט איין יסוד — דעת, גייסט און נשמת-אויפשטראהל און ער קעהרט אום צוריק דעם „ריז אויף לאַ-מענע פיס" אין א בארג ליים. דער מהר"ל רעזיגנירט פון א פרישען בער-טיידיגונג'ס-קאמפף און זעהנדיג זיין פנים צום ליכטיגען מארגען, יען די בעסטע, וואס זיצט אין מענשל כן הארץ וועט פערברענט ווערען פון די ריינע און קלארע ליכט-כוואליעס, און זיי וועלען ראוי זיין צו דערזעהן די טוים פון משיח.

פון אט דעם פינאל, אט פון דעם אויסגאנגס-פונקט צו וועלכען דער מהר"ל קומט צום סוף פון זיין קבלה-עקספע-רימענט, הויבט לייוויק אן אויף דאס ניי. און ער שאפט פון גולם-מיטאס א פענאמענאלען בנין אויסגעהעבט אויף א ברייטע פאציאלע קאנווע. לויט זיין מיינ-ונג יאנגארישער העלוצהונג קנעט ער פון

בעגרייט צום פריינדשאפטס מעטש צווי-שען די דערמאנטע ספארט-קלובען, וועלכער איז געקומען דעם פער-גאנגענעם זונטאג אויפ'ן קאמפס-פלאץ פון ר.ק.ס. (אלעען גארטען).

ווי נאר דער מעטש האט זיך אנגע-הויבען איז געווען צו בעמערקען א שטארקע דינערהירונג פון ביידע צדדים. דער גאנג פון מעטש ביז צו דער פויזע איז געווען העכסט-אינטערעסאנט און האט פארמאגט א סך געפעהרליכע מאָ-מענטען. ב"כ מיט זיינע טעכניק-אויס-געדרעכטנטע ווענען איז געקומען פעה-רערע מאהל צום טויער; אבער אהן רע-זולטאט. דאנקליכען ר.ק.ס. די פיזיש גוט-ענטוויקעלטע דרוזשינע האט אויך נישט געהאט קיין „מזל" און נישט אויס-גענוצט איינציגע גינסטיגע מאמענטען.

נאך דער הפסקה האט דער שפיעל אויפגעהערט צו זיין אינטערעסאנט. די סבה איז פאלגענדע: איינציגע ב"כ-שפי-לער זענען צעקאפעטע געווארען. פון וועלכע איינער פון די בעסטע שפילער האט געמוזט ארויסגעהן פון פעלד, בעקומענדיג א שטארקע וואונד אין פוס. די איבעריגע ב"כ-שפילער האבען שוין געשפילט אהן מוטה. ר.ק.ס., פיהלענדיג די שוואכקייט פון זיין געגנער נוצט כסדר אויס גינסטיגע מאמענטען און מאכט 4 גאלען איינעם נאכן אנדערן.

דער חאָס, ווי אויך דאס ווישען די שפילער פון זייערע אנגעוויזענע ער-טער איז די סבה צו ב"כס דו. בפאל. אין דער אויפגאנג פון דאזיגען מעטש, וועלכער האט זיך פון אנפאנג אויסגע-וויזען צום גינסטיגען פאר ב"כ האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון 4:0 פאר ר.ק.ס.

(סוף זייט 6).

דעם גולם-לײם די סטיכיע פון דער צעבּ-רויזטער רעוואָלטירטער מאַסע, װאָס װיל דורך שטורם און דראַנג אויסקעמפּפען פרײהײט און גלײכהײט.

איבערצוגעבּען אויספיהרליך דעם אינ-האַלט פון לײוויק׳ס „גולם“ איז אַ גאַנץ נישט לײכטע אויפגאַבּע. דאָס איז אַ שטאַרקער פּראָבּלעם, װאָס מען דאַרף בּעקענען אין בּוך, װאָס בּרויך זיך בּאמת געפינען אין יעדען יודישען קולטורע-לען הויז.

מאַרק אַרנשטײן. דער גלענצענדער יודישער רעזשיסער און אינסצעניזאַטאָר, לויט זײן אינטערפּרעטאַציע איז ער מעתר נושה צום נוסח פּראַג. אָבּער זײן בּע-אַרבּײטונג איז אַ מײסטערד.אָפּט-קינסט-לערישע. ער בּלאָזט אַרײן אין גולם מעהר לעבּענס-אינהאַלט און פּאַסט אײן דעם גולם בּגדר אנושי. בּײ אַרנשטײן איז דער גולם מעהר װי אַ שטיק לײ-מענע מאַסע. ער װױבּט בּײ איהם די טעמפּעראַטור. לויט אַרנשטײן זאַפּט דער גולם אין זיך אַרײן אַלע מענשלי-כע געפיהלען און עס צופּלאַמט זיך בּײ איהם אַלע מענשליכע תאוות און לײ-דענשאַפטען. ער בּעקומט ליבּ דבורח׳לען, דעם רבּי׳ס אײניקעל. א חוץ דעם האָט אַרנשטײן אַרײנגעלעגט אין „גולם“ אַ גוזמא העכסט-אינטערעסאַנטע מאָמענטען.

מאַרק-אַרנשטײן האָט קאָלאָסאַלע פערדינסטען פאַר דער יודישער בּיהנע. בּעזונדערס פערדיענט ער אַ גרויסען שבח, װאָס דורך זײנע איבּערזעצונגען אויף דער פּױלישער שפּראַך פערשידע-נע יודיש טעאַטער-װאַכען פון גרעסע-רען ליטעראַרישען אינהאַלט, איז אַ דאַנק דעם געשאַפען געװאָרען אַ קאָנ-טאַקט צװישען דער פּױלישער און יודישער בּיהנע און די נישט-יודישע װעלט האָט אָנגעהױבּען אָנערקענען די יודישע בּיהנע-קונסט.

די פּרעסע, אַפילו די פּױלישע איז פול מיט לױבּ-געזאַנגען און בּעגײסטע-רונג פאַר די רעזשיסאָרישע לײסטונגען פון „גולם“.

דאָס װילנער אַנסאַמבּל װאָס פיהרט אויף בּײ אונז אין שטאָדט דעם גולם צעהלט ערשטקלאַסיגע כחות. די נעמען נחמה קדיש. חאַש, שריפטזעצער זענען אַ שם דבר אין די קינסטלעריש-אַרטיסטי-שע-קרײזען. זײ מאַכען יעצט אַ טורנעע איבּער פּױלען און איבּעראַל האָבּען זײ אַ ריעזען-ערפאָלג. די טרופּע װערט בּעגלײט אויף זײער טורנעע-רײזע פון מאַרק-אַרנשטײן, װעלכער האַלט די השגחה איבּער דער אויפפיהרונג.

מ׳קאָן מיט דער פולער פערזיכערונג גאַראַנטירען, אַז ראַדאָם װעט נישט ענטױשט װערען און דער אײנדרוק װאָס זאָס יודישע ראַדאָם װעט אַרויס-טראָגען פון אַלע פאָרשטעלונגען פון די װילנער טרופּע װעט זײן בּלתי ספק אַ ענטוזיאַסטישער און בּעגײסטערטער.

מ. ה — ז.

אנגענומען איז א מזל'ריגע שעה דעם קהלה-בודזשעט.

די אָרטאָדאָקסען נישט געקומען אויף דער זיצונג — פאָדערונג אויסצודריקען דער גמינע-פערוואַלטונג אונצופרידי.

פון אונזערע פריהערדיגע בּעריכטען איז די לעזער גוט בּעקאַנט דער קאַמפּף, װאָס װערט געפיהרט אַרום דעם בּוד-זשעט פאַרן היינטיגען יאָהר. די אָר-טאָדאָקסישע פּרנסים זענען אויסגע-שפּראָכענע געגנער פון אַ פאָלק׳ס-שולע. חיות אָבּער די ציוניסטישע און האַנד-װערקער פראַקציעס האָבּען די סובּסיד-יע-פראַגע פון דער פאָלק׳ס-שולע גע-שטעלט אויף דער שאַרף פון שפּיק-מעסער, איז די סובּסידיע פאַר דער תלמוד תורה גענומען געװאָרען אַלס משכון און די בּודזשעט-ערלעדיגונג האָט זיך פערשלעפּט אין דער לאַנגער בּאַנק.

היינטיגען זונטאַג בּײנאַכט זענען ענדליך די צװײ פּונקטען ערלעדיגט געװאָרען. די אָרטאָדאָקסען זענען גענצ-ליך נישט געקומען און בּשעת דער זיצונג טעלעפאָניש מודיע געװען דאָס זײ קאָנען צוליבּ געװיסע סבּות נישט קומען.

נישט קוקענדיג אויף דער אַבּװעזענ-הײט פון די אָרטאָדאָקסישע פּרנסים איז דאָך געלונגען צוזאַמענצושטעלען אַ קוואָרום. דאָס איז צושטאַנד געקו-מען אַ דאַנק דעם, װאָס אויף דער זי-צונג איז צום ערשטען מאָהל געקומען דער נײער יעדלינסקער פּרנס ה׳ זילבּער װי אויך דאָס קומען פון פּרנס גאָלד-בּלום, װעלכער האָט אַ לענגערע צײט נישט אָנטײל גענומען אין דער קהלה-טהעטיגקײט.

דער ערשטער פּונקט פאָלק׳ס-שולע װערט רעפערירט דורך פּרנס מ. ל. פישמאַן. אַלס רעפערענט פון דער פי-נאַנץ-קאָמיסיע ערקלערט ער, אַז אויף דעם צװעק האָט די פינאַנץ-קאָמיסיע אָנגעזומען 15 טױזענד זל. מחמת אין שטאָדט איז נישטאָ קײן אײן יודישע פאָלקס-שולע און אַז דאָס געלד װערט בּעשטימט אויף אײנריכטונג, לאָקאַל אויפ׳ן נײעם שול-יאָהר.

פּרנס זילבּער איז דערפאַר, אַז די שולע זאָל הײסען רעליגיעז-נאַציאָנאַלע שולע. פּרנס גאָלדבּלום ערקלערט, אַז הגם ער אַרבּײט אַ לענגערע צײט שוין נישט מיט דער קהלה, נישט װעלענדיג אויף זיך נעמען די פעראַנטװאָרטליכ-קײט פאַר דער בּיז איצטיגער קהלה-טהעטיגקײט, נאָר צוליבּ דער װיכטיג-קײט פון דער פאָלקס-שולע פאַר די בּרײטע יודישע מאַסען און האַנדװער-קער, איז ער געקומען העלפען די זאַך אַדורכפיהרען. זײן דעה, זאָגט ער, איז שטענדיג בּויען און שאַפען, אָבּער נישט שטערען.

פּרנס ראָזענבּוים רעדט װעגען דער בּעדײטונג פון דער פאָלק׳ס-שולע און רעכענט זיך שטאַרק אָבּ מיט די אָר-טאָדאָקסען, קריטיקירענדיג זײ, אַז זײ האָבּען געלאָזט אַלץ אויף הפקר, אַפילו דאָס, װאָס איז בּײ זײ דאָס הײליגסטע װי למשל תלמוד תורה, װעמענס סובּ-סידיע עס בּדויך איצט ענטשיעדען װערען.

דער סובּסידיע-פאָרשלאַג פאַר דער פאָלק׳ס - שולע אין אַ סומע פון 15 טױזענד זל. װערט געשטעלט צו דער אָבּשטימונג און עס געהט אַדורך דורך אַלע 12 אַנװעזענדע פּרנסים אײנשטימיג.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע װערט אויך אײנשטימיג אָנגענומען די סובּסידיע פאַר דער תלמוד תורה אין אַ סומע פון 18 טױזענד זל.

אויף דער זיצונג װערט אויך בּע-שלאָסען, אַז אין תלמוד תורה קאָמיטעט זאָל דער קהלה-ראַט זײן רעפּרעזענ-טירט אין די פערזאָנען פון ה׳ פישמאַן אויפ׳ן אָרט פון געח. פּרנס רוטמאַן און פרישע דרײ פּרנסים, די ה״ה: גאָלד-בּלום, גוטמאַן, זילבּער.

בּײם בּעטראַכטען די סובּסידיע פאַר דער יודישער גימנאַזיע „פשיאַכשול ויעדזי“ גיבּט אָן אַ לענגערע ערקלע-רונג ה׳ פישמאַן, װעלכער זאָגט, אַזוי װי ס׳האָבּען זיך לעצטענס פערשריבּען אין גימנאַזיום אַ גרעסערע צאָהל שילער פון אונפערמעגליכע פאַמיליעס און זײ נויטיגען זיך אין „אולגעס“, און אויך שטעלען ב״כ אויף זיכערע יסודות, װאו ס׳זאָל הערשען דיסציפּלין און די געהעריגע אָרדנונג, װאו זענט איהר אַלעז פּאַרװאָס בּעהאַלט איהר אײך? אדרבּה, נעמט אַ אָנטײל און העלפט שאַפען און גרינדען אַ רוטינירטע לײ-טונג, װעלכע זאָל װיסען װי אָבּצושאַצען די מעלות און בּעסער מאַכען די חסרו-נות, װעלכע זענען נישט געװען אין די לעצטע צײט צום גינסטען פאַר ב״כ.

מיר מאַכען דעריבּער אויפמערקזאַם די ראַדאָמער יודישע געזעלשאַפט, אַז זי זאָל זיך אַביסעל ערנסטער בּעציהען צום ראָזינען אַזוי-װיכטיגען ענין, װײל נאָר די געזעלשאַפט, װעלכע װינשט זיך צו האָבּען אין ראַדאָם אַ יודישען ספּאָרט-קלובּ, װעלכער זאָל זיך קאָנען פער-מעסטען מיט נישט-יודישע קלובּען אין גלײכע כחות — װײל דאָס איז אונזער כבוד און שמאָלץ — טראָגט די גאַנ-צע פעראַנטװאָרטליכקײט און דאַרף װי אַמפריהרסטען—כל זמן עס איז נאָך צײט — דעם װיכטיגען ציעל דערגרײכען.

שײנבּוים.

בּר-כוכבא—טשערני 1:1 (1:1)

דער יודישער ספּאָרט-קלובּ בּר-כוכבא אַרויסטרעטענדיג אויפ׳ן דערמאָנטען מעטש אין אַ נישט-געהעריגען צוזאַמענ-שטעל האָט נישט געליפערט קײן שעה-נעם שפּיעל און איז ממילא געװען װעני-גיג אינטערעסאַנט. די ערשטע אַטאַקעס זענען אַפילו געפיהרט געװאָרען אין אַ אויסגערעכענטער מאָס, אַ דאַנק װאָס זײ מאַכען דעם ערשטען גאָל. נאָך אַ אַנדערטהאַלבּען שעה׳דיגען קאַמפּף האָט דער שיעדס-ריכטער ה׳ בּוקאָװסקי פער-ענדיגט דעם מעטש מיט רעמי (1:1).

מכבּי-השחר 1:5 (1:1)

אַ זעהר נישט נעװאַינשענעם דורכפאַל האָט געליטען דער יונגער יודישער ספּאָרט-קלובּ „השחר“, פערשפּילענדיג אין אַ מעטש מיט אַ רעזולטאַט 5 געגען 1 צום יודישען ספּאָרט-קלובּ „מכבּי“.

דער שפּיעל איז אַ אָפענער און האָט װעניג צוגעצױגען אויפמערקזאַמקײט דערפאַר, װײל בּײדע דרוזשינעס זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעזערװ-שפּילער.

צו די יודישע ספּאָרט-ליבּהאָבּער

װי מיר װערען געװאויר פון קאָמפּי-טענטע קרײזען, װעלכע שטעהען נאָהנט צו ב״כ האָבּען עטליכע מיטגלידער פון דער ב״כ-לײטונג שוין עטליכע מאָל גע-רופען אויף אַ אַלגעמײנע פערזאַמלונג איהרע מיטגלידער און סימפּאַטיקעראָן עס קומט קײנער נישט. אין צוזאַמענ-האַנג מיט דער לעצטער געשאַפענער לאַגע װילט זיך פרעגען די יודישע ספּאָרט-ליבּהאָבּער און די בּעזוכער אין אַלגעמײן, װעלכע קלױבּען נחת פון יו-דישע נצחונות אין זײער נאַציאָנאַלער כבוד לײדט אין פאַל פון אַ מפּלה — טאָקי דערפאַר שטעלט זיך אַ פראַגע: פאַרװאָס, אַז עס קומט אַ מעטש זענט איהר אַלע דאָ און איהר װילט „עפּעס“ זעהן, אָבּער דאָ, װי מ׳דאַרף עפּעס טוהן בּכדי אָװעקצושטעלען דעם ע טאַרקסטען יודישען ספּאָרט-קלובּ אין ראַדאָם אויף אַ פעסטען בּאָדען, װעלענדיג אַװעק-

צוליב דעם. וואָס דאָס קוראַטאָריום פאָדערט צו בויען אַן אייגענעם בנין פאַר דער שולע. האָט די פינאַנץ־קאָמיסיע בעשלאָסען דאָס יאָהר צו פערגרעסערן פון 7200 אויף 10 טויזענד זל. דאָס ווערט איינשטימיג אָנגענומען.

בעת'ן בעשטימען די סובסידיע פאַר די פאַך־קורסען נעמט א וואָרט ה' ראָזענבוים. ער איז נישט מסכים אויף דער סומע פון 4000 זל. וואָס די פינאַנץ קאָמיסיע האָט בעשטימט און פאָדערט 6000 זל. איהם שטיצט אונטער ה' גאָלדבלום און אין רעזולטאַט פון דער אָבשטימונג געהט זיין פאָרשלאַג דורך איינשטימיג.

אַרום דער סובסידיע פאַר דער בית־יעקב שולע ענטשטעהט א לענגערע דיסקוסיע. די פינאַנץ־קאָמיסיע האָט בעשטימט היי יאָהר אַריינצושטעלען פאַר בית יעקב א סומע פון 2900 זל. אַנשטאָט די פאָראַיאָהריגע סומע 3560 זל. ה' לעשטש איז קאטעגאָריש געגען א וועלכער ס'איז סובסידיע פאַר דער אַגודה־שולע „בית־יעקב". ער איז מסכים מיט דער סובסידיע פאַר תלמוד תורה, ווייל זי איז נוצליך. ער איז אָבער אַנ'אויסגעשפּראָכענער געגנער פון ערטיילען סובסידיעס פאַר אינסטיטוציעס. וואָס האָבען א פּאָליטישע בעפאַרבונג און וואָס איז נאָר א קאַפּריז פון איינצעלנע פּערזאָנען. אויב די פינאַנץ קאָמיסיע האָט זיינער צייט בעשטימט 2000 זל. איז עס געווען דערפאַר ווייל מ'האָט געוואָלט געהן אויף פשרות. היינט אָבער איז עס מעהר נישט נויטיג, און א חוץ דעם זענען זיי, וואָס האַלטען אונטער דעם בית־יעקב, סיי ווי נישט געקומען. דער סוף, ווי אזוי די אינסטיטוציע בית־יעקב איז בעשאַפען געוואָרען, איז פאַר יעדען גוט בעוויסט... די ה״ה פרענקעל און איידעלבוים זענען פאַר אַקצעפּטירען די 2000 זל. צום ס״ף פון דער דיסקוסיע ווערט די סובסידיע אָנגענומען מיט'ן בעדינג, אַז אויך דאָרט זאָל דער ראַט זיין רעפּרעזענטירט.

ס'ווערט פאָרגעלייענט א בריעף פון ביאַלאָטשאָווער רב (ראַדאָמער קרייז), וועלכער שילדערט די טרויעריגע לאַגע פון די דאָרטיגע יודען. אין בריעף ווערט איבערגעגעבען, אַז זייט די אונרוהען אום פורים צוליב דער המן־פּראָוואָקאַציע, ווערען דאָרט די יודען פערפאָלגט פון א בויקאָט און איבער 30 פאַמיליעס יודען ליידען צוליב דעם שטאַרק נויט. דער ראַט בעשליסט צו אַסיגנירען פאַר די ביאַלאָטשאָווער יודען 200 זל.

דער ראַט האָט זיך אויך פערנומען מיט דער פראַגע פון די פערלעגענע חובות, וועלכע די גמינע איז שולדיג אויף א סומע פון 194 טויזענד זל. וואָס נעמט זיך פון נישט־אויסגעצאָהלטע סובסידיעס און אַנדערע חובות.

אויף דער זיצונג זענען א רייהע פּונקטען, וועלכע זענען אָנגענומען געוואָרען אויף די פריהערדיגע זיצונגען ביי א גלייכע צאָהל שטימען ד״ה ביי 10 אויף צעהן און צוליב דעם. וואָס די אָרטאָדאָקסען האָבען פּראָטעסטירט געגען וועלען זיי מאַיאָריזירען מיט דער הילף פון פּרעזעס דאָפּעל־שטים — זענען יעצט נאָכאַמאָל רעווידירט און אָנגענומען געוואָרען דורך אַלע 12 אַנוועזענדע פּרנסים.

ווען דער פאָרזיצענדער ה' פרענקעל וויל שטעלען דעם גאַנצען בודזשעט צום אָבשטימונג פערלאַנגט ה' גאָלדבלום צו ליינען זיין פון פריהער אַריינגעטראָגענע אינטערפּעלאַציע אונטערגעשריבען פון איהם און די דריי האַנדווערקער פּרנסים. אין דער אינטערפּעלאַציע ווערט אויפגעפאָדערט צו פּרעלימינירען די פּענסיע פון הר' קעסטענבערג אין בודזשעט און דעם עלטסטען מורה הוראה ר' מענדעל קעסטענבערג צו העכערען זיין פּענסיע לויט דער גרויס פון מ״ה טייטעלבוים. ה' גאָלדבלום זאָגט, אַז די גמינע האָט זיך שוין איבערצייגט, אַז די שטאָדט איז געגען איהר. און אַז די 194 טויזענד זל. וואָס די גמינע איז שולדיג פאַר פערלעגענע חובות איז געגאַנגען אויף „קוילען" פאַרן רבנות־קאַמפּף. ער בעט אַז ס'זאָל שוין איינמאָל א סוף נעמען צו דער מלחמה און ס'זאָל ווערען שטיל.

פּרעזעס פרענקעל טרעט שאַרף ארויס געגען דער אינטערפּעלאַציע. ער ערקלערט, אַז די מורה הוראה־פראַגע פון הר' קעסטענבערג דאַרף ענטשיידען ווערען דורכ'ן העכסטען טריבונאַל און ביז דאַן איז ער געגען פּרעלימינירען אין בודזשעט זיין פּענסיע. די ה״ה גאָלדבלום, איידעלבוים שטיצען ווייטער אונטער זייער אינטערפּעלאַציע. ביי דער אָבשטימונג ווערט דער פאָרשלאַג מכח אַריינשטעלען אין בודזשעט א פּענסיע פאַר הר' קעסטענבערג אָבגעוואָרפען. 8 האָבען געשטימט געגען און 4 פאַר. אויך דער צווייטער פאָרשלאַג וועגען א הוספה פאַרן מ״ה ר' מענדעל קעסטענבערג ווערט אָבגעוואָרפען מיט 6 געגען 5 שטימען. פאַרן לעצטען פאָרשלאַג האָט געשטימט דער ציוניסטישער פּרנס פישמאַן, מאָטיווירענדיג, אַז אויך צו די איבריגע מורי הוראות וועמען מ'האָט דערלעגט האָט די גמינע נישט ווייניגער טענות ווי צום מ״ה ר' מענדעל קעסטענבערג.

דער גאַנצער בודזשעט ווערט איינשטימיג אָנגענומען. איינער וואָס האַלט זיך אָב פון אַקצעפּטירען דעם בודזשעט איז ה' גאָלדבלום וועלכער פראַגט אַריין א וואָטום־סעפּעראַטום, מיט'ן מאָטיוו, אַז אַלע סובסידיעס. וואָס זענען דורכ'ן ראַט אָנגענומען געוואָרען וועלען זיכער נישט פערווענדעט ווערען אויף זייער געהעריגען צוועק, נאָר אויסגענוצט ווערען אויפ'ן רבנות־קאַמפּף און פאַר אַדוואָקאַטען, ה' גאָלדבלום בעט די דאָזיגע ווערטער צו פּראָטאָקאָלירען.

ביי די פרייע פאָרשלאָגען האַלט א לענגערע רעדע פּרנס ראָזענבוים, וועלכער פאָדערט פון ראַט אויסצודריקען אונצוטרוי דער יעצטיגער גמינע־פערוואַלטונג, וועלכע מאַכט פשוט חוזק און שפּאָט פון אַלע רעזאָלוציעס, וואָס ווערען אָנגענומען פון ראַט. זיין פאָדערונג בעגרינדעט ער מיט א רייהע פאַקטען. איהם שטיצט אויך אונטער פּרנס פישמאַן. דער לעצטער פאָדערט אַז די רעוויזיאָנס־קאָמיסיע זאָל באַלד רעווידירען די טהעטיגקייט פון גמינע־פערוואַלטונג פאַר די לעצטע 4 מאָנאַטען פון ניי־יאָהר־אָן און פעסטשטעלען צי ס'זענען נישט געמאַכט געוואָרען קיין איבערשרייטונגען פון בודזשעט. דער דאָזיגער ענין פון אַנ'אינצוטרויאַטום פאַר דער פערוואַלטונג איז אָבגעלעגט געוואָרען אויף א נעכסטער עקסטרא זיצונג, נעמענדיג אין אכט דעם פאַקט, וואָס אויף דער זיצונג איז די פערוואַלטונג נישט אַנוועזענד און קאָן נישט געבען קיין ערקלערונגען.

פון אָרקעסטער־רינג.

די אַקציע פון שאַפען א אָרקעסטער, וועלכע איז איבערגעריסען געוואָרען צוליב יום־טוב הויבט זיך די צווייטע וואָך ווידער אָן און עס איז צו האָפען, אַז די היגע אידישע בעפעלקערונג וועט ציהעלפען צו שאַפען די נויטיגע געלד־מיטלען, לויט ווי עס מעלדעט דער ה' סאָווע. וועלען שוין אין די נעכסטע טעג געבראַכט ווערען קיין ראַדאָם די אינסטרומענטען, און עס איז מעגליך, אַז נאָך דעם זומער זאָל דאָס אידישע ראַדאָם האָבען דאָס פערגעניגען צו הערען די איינציגע אידישע אָרקעסטער אין אונזער שטאָדט.

פון „טאָז".

אַלגעמיינע פערזאַמלונג.

די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון דער היגער אָבטיילונג פון „טאָז" קומט פאַר שבת דעם 11 מאַי ה. י. 8 אַ זייגער אָוונט אין לאָקאַל פון „טאָז" (דלוגא 24).

וועגען די נאַקאַזען פון אָבראָטאָווי.

די וואָס האָבען נישט דערהאַלטען קיין נאַקאַזען פון אָבראָטאָווי קאָנען נאָכקאָנטראָלירען די ליסטע אין „אוזשאָנד סקאַרבאָווי" ביז'ן 15־טען ה. ח. אָדער נאָכפרעגען אין מאַגיסטראַט.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי“
אין ראדאם

גאסטראָלען פון דער ווילנער דראַמעז און אָפּערעטען־טרופּע
בראש מיט די בעוואוסטע ארטיסטען: נחמה, קדיש, חאַש, ל. שריפּטזעצער
מיט'ן ערשטקלאסיגען ארטיסטען־אנסאמבל: פּרויען: נחמה, ראַפּעל, ליטווינא, אידינא, אסטראָ־וויאנסקא. מענער: קדיש. חאש, שריפּטזעצער, שערמאן, ארליוק, גראדנער. שאַזאָווסקי. ווייסהאָף, זאק

נור 3 גאסטראָלען
דאָנערשטאג דעם 9־טען
פרייטאג דעם 10־טען
לייוויקס בעוויסטע מיסטער־ווערק

דער גולם

— מיסטעריע אין 3 אקטען פון לייוויק —
און: ער די קינסטלערישע לייטונג
פון מ א ר ק א ר נ ש ט י י ן
בעמערקונג: מיסטישע מוזיק־אילוסטראציעס.

ש ב ת דעם 11־טען ה. ח.
צום ערשטען מאָהל אין יודיש
אויף דער היגער ביהנע
די בערימטע אייראָפּעאישע אָפּערעטע פון קאלמאן.
מעלאָדיישע אָפּערעטע אין 3 אקטען.

באיאדערא

איבערזעצט פון משה בראדערזאָהן אויפגעפיהרט פון קדיש
די ראָל מ א ר י ע ט א פיהרט אויס די בעליבטע סוברעטין מ א ל ו ו י נ א ר א פ ע ל

ס'טרעטען אויף אלע הויפּט־קרעפטען פון ווילנער הויפּט־אנסאמבל.
אדמיניסטראטיוועער לייטער ווייסהאָף.

מיר דריקען אויס אונזער טיפטטען מיטגעפיהל דער פ א מ י ל י ע
פון אונזער פריינד בנימין האַכמאַן
צוליעב דעם פריהצייטיגען טויט
פון זייער ט א כ ט ע ר

שרה'לע

וועלכע איז אוועקגענומען געוואָרען אין איהרע בליהענדע יאהרען.
פאמיליע יחיאל קירשענבלאט
ר א ד א ם.

Gorące współczucie **rodzinie**
z powodu przedwczesnego zgonu naszej drogiej przyjaciółki
B. P.
SALI HOCHMANÓWNY
składają
Borensztajnowna, Majcherówna
Goldberżanka, Mandelbaumówa.

דעם טיעפסטען בעדויערן און מיטגעפיהל דריק איך אויס מיין חבר
און פריינד בנימין האַכמאַן עט פרוי
צוליב'ן שמערצליכען פערלוסט, וואס זיי האָט געטראָפען אין דעם
פריהצייטיגען טוידט פון זייער יונגע און געליבטע ט א כ ט ע ר

שרה'לע

שמואל איידעלבוים.

אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
אונזער ליבען חבר בנימין האַכמאַן און פאמיליע
צוליב דער גרויסער אבידה פון זייער פריהצייטיג־פערשטאָרבענע טאָכטער

שרה'לע נ. ע.

זאָלען זיי געטרייסט זיין און מעהר נישט וויסען פון קיין צער.
די פערוואַלטונג פון האגדוד.־באַנק און קלוב
א י ן ר א ד א ם.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס די פאמיליע האָכמאַן
צוליב דעם שווערען פערלוסט וואָס האָט זיי געטראָפען מיט'ן
פריהצייטיגען טויט פון זייער יונג־פערשטאָרבענע ט א כ ט ע ר

שרה'לע נ. ע.

די ארבייטער פון דער פאַבריק
האכמאָן.

1000 זלאָטעס

בעקומט דער וועלכער וועט אויפווייזען די ריכטיגקייט פון די ווערטער פון מיינע קאָנקורענטען, אז איך פערקויף אלטע קאַפּעלוישען פאר נייע. אויך וואָרען איך זיי, אז איך וועל זיי צוציהען צו א געריכטליך־פעראַנטוואָרטליכקייט.
מיט כבוד פירמע
„Amerycan“
ח. גוטמאַן, לובלינער 5

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
דער פאמיליע ראָזענבערג
צוליב'ן טוידט פון זייער מאַן און פאָטער

משה נ. ע.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
יהודא זילבער עט פרוי.

Kino „Nowe Czary“ Teatr

פון מאנטאג דעם 5 ד.מ. און ווייטער
Uroczysta premjera filmu p. t.
PAN TADEUSZ
pg. nieśmiertelnego poematu Adama Mickiewicza

Kino „ODEON“ Teatr

Od 8 MAJA i dni następ.
Generalni dostawcy humoru
Pat i Patachon
w Obliczu śmierci
Nadprogram:
Jak Gdyby Ludzie.

Kino „CORSO“ Teatr

Od 5 maja i dni następ.
Kobiety na śliskiej drodze....
z Igo Symem Vivianą Gibson
Arlette'ą Marchall i in.
Nad program: **DZIENNIK Nr. 20**
Anons! ? ? ? Anons!

Boleśnie dotknięte śmiercią kochanej koleżanki naszej

SALI HOCHMAN b. p.

wyrażamy RODZINIE nasze głębokie współczucie.

koleżanki: **Z. Krügerówna**, **E. Rakoczówna**, **D. Wajcmanówna**, **B. Borensztajnówna**

Państwu HOCHMAN
z powodu śmierci B. P. Ich **Córki**

SALI

wyrażają głębokie współczucie

Hancbergowie.

Głęboko dotknięte przedwczesną śmiercią
serdecznej koleżanki naszej

SALI HOCHMAN

wyrażamy najgłębsze współczucie RODZICOM

Lela Zajdenweberówna
Renia Hancberg.

אין טיפען טרויער דריקען מיר אויס דעם הערצליכסטען דאנק
אלע בעטייליגטע אין אפגעבען דעם לעצטען כבוד
ווי אויך אלע גוטע פריינד פאר אויסדריקען מיטגעפיהל
צו דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכע ליבע טאכטער

שרה׳לע

זאל זיי דער ליבער גאט אבהיטען פון צער.

ב. האכמאן
עט פאמיליע

מזל־טוב דיר חבר **יוסיל אפעלבוים**
צו דיינע תנאים מיט פרל׳ **עדזיא וואקסבערג**
זאל דיין שריט זיין פאר אונז א סימבאל פון גליק און צופרידענהייט.

יחיאל אלטמאן, חיים קארפענקאפף,
הערשעל ראזענשטיין, שלמה האכגלאבער,
יעקב קירשענבוים, מאיר פינקעלשטיין,
שמשון רובין.

אויפקלערונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער עפענטליכקייט דאס דער ה׳
ברוך לייב בארענשטיין, ראדאם, וואלאווא 19
ערפילט וויסער זיינע צאהלונגען פינקטליך.
די אלע קלאנגען וועגען באנקראט האבען קיין גרונד ניסט.

א גרופע מאנופאקטוריסטען.

Pani Matce ROZENBERG i Jej Szanownej
Rodzinie z powodu zgonu JEJ

niedożałowa-nej pamięci **Męża**

wyrazy szczerego współczucia zasyła

Dawid Frenkiel **i Rodzina**

דער פאמיליע **ראזענבערג** דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען
מיטגעפיהל צוליב׳ן טויט פון זייער פערשטארבענעם
מאן און פאטער

משה נ. ע.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מיכאל האפענהיים
עט פאמיליע.

דאנקזאגונג.

מיר האלטען פאר אונזער הייליגען חוב אויסצודריקען אונזער טיפסטען דאנק די אלע אונזערע פריינד און גוטע בעקאנטע, וועלכע האבען אנטייל גענומען אין אפגעבען דעם לעצטען כבוד אונזערען געליבטען פערשטארבענעם **מאן און פאטער**

משה ראזענבערג ז״ל

און ספעציעל די הערען ד״ר לעווין און פרוי, ד״ר לוטשנא־לעווי, ד״ר שענדעראוויטש, אונזערע פריינדען ה׳ פרופ. מושקאטבליט און ה׳ אלעקסנדר לעווי און פרוי, דער גמינע־פערוואלטונג מיט ה׳ הענעך וויינטרויב בראש.

די אין טיפען טרויער פערבליבענע **פאמיליע ראזענבערג**

Kino „NOWE CZARY" w Radomiu.

Anons! פון **מאנטאג** דעם 13־טען מאי **Anons!**

דאס הערליכע בילד וואס האט אומעטום ארויסגערופען ענטציקונג א. ג.

FANFARY MIŁOŚCI

Mary Philbin i Lionel Barrymore מיט דעם אנטהייל פון די בערימטע ארטיסטען

— אײלט אלע צו זעהען דאס בילד. —

OBWIESZCZENIE.

Podajemy do wiadomości PP. Właścicielom realności, że dotychczas żaden z instalatorów wodoc. kanal. w Radomiu nie posiada koncesji na wykonywanie powyższych robót; może jedynie wykonywać roboty instalacyjne za każdorazowem zezwoleniem Wydziału Wodociągów i Kanalizacji m. Radomia.

W interesie własnym PP. Właścicieli realności leży, by—przed oddaniem robót prywatnemu instalatorowi—udawali się, celem zasięgnięcia szczegółowych informacyj, do naszego Biura (ul. Basenowa № 16, róg Spacerowej).

Radom, dnia 18 kwietnia 1929 roku.

Wydział Wodociągów Miejskich

אויפפאדערונג.

אין צוזאמענהאנג מיט מיין ערשטע אויפפאָדערונג צו די היגע חברה קדושא צו בעצאָהלען מיר דעם חוב פון 135 רובעל מיט 40 קאָפּיקעס האָט זיך דער ז'אָזער ה' העניך ווייגטרויב ערלויבט מיך צו בעליידיגען אין גמינע, אין דער צייט. ווען דער זעלבער ה' העניך ווייגטרויב האָט צוזאמען מיט די איבריגע חברה קדושא - לייט ביי מיר געגעסען און געטרינקען און פאַר דעם געלד פערזעצט ביי מיר א ספר תורה, וועגען וואָס ס'איז שפּעטער פאָרגעקומען א דין-תורה ביים היגען רב יחיאל קעסטענבערג. צוליב דער שארפער בעליידיגונג פון ה' העניך ווייגטרויב פאָדער איך איהם אויף אין משך פון 7 טעג צו שטעלען זיך מיט מיר צו א עהרען-געריכט אין היגען האַנדווערקער-קלוב.

מיט אכטונג **יאַנטשע זילבערבערג**

(רעסטאָראַציע - אייגענטימער אויף וואָל 21.)

MAGISTRAT m. RADOMIA,

Wydział Skarbowy, podaje do publicznej wiadomości, że **w dniu 6 maja 1929 r.** między godz. 9-tą a 3-cią po południu, odbędzie się na Placu Jagiellońskim przymusowa licytacja ruchomości niżej wymienionych, na pokrycie zaległych podatków i innych należności przypadających od Spadk. **ARONA GLUZMANA ul. Kilińskiego 25:** 1 pianino w dobrym stanie, 2 szafy na ubranie i 2 trema.

Magistrat m. Radomia
Wydział Skarbowy.

די דירעקציע פון גימנאַזיום

„פשיאטשול ווייעדזי"

(מיט רעגירונג'ס-רעכט)

מאַכט בעקאַנט, אז די ביטעס פון נייע אריינטרעטענדע שילער יעגען עקזאַמענס, דורכגעפיהרט מיט'ן לעקציאָנס-סיסטעם (במשך פון מאַי-טשערווייץ) אין אלע קלאַסען, אויסער די VI און VIII, נעהמט אן די קאַנצעלאַריע פונ'ם גימנאַזיום טעגליך אין די אמט-שעה'ן ביז דעם 12-טען מאַי איינשליסליך.

דירעקטאָר פון גימנאַזיום
אינזשיניער רוסאַק.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat m. Radomia podaje do wiadomości, że uchwały o poborze **specjalnych dopłat na pokrycia kosztów założenia wodociągów i kanalizacji**, powzięte na posiedzeniu Rady Miejskiej m. Radomia w dniu 17 kwietnia 1929 r. na podstawie art. 31 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (D. U. N. 94 poz. 747) i § 19 rozporządzenia II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 marca 1924 r. (D. U. N. 31 poz. 317), wraz z załącznikami wymienionemi wyżej rozporządzeniem przewidzianemi, **wyłożone zostały do wglądu** w Wydziale Skarbowym [Sekcja Podatkowo-Egzekucyjna—parter] w godzinach urzędowych dnia 27 kwietnia r. b. na przeciąg jednego miesiąca.

Jednocześnie wyłożona została do wglądu lista płatników specjalnych dopłat na pokrycie kosztów założenia wodociągów i kanalizacji na rok 1929|1930.

Dopłaty płatne są w czterech równych ratach, a mianowicie:

I rata dnia 15 czerwca 1929 r. | III rata dnia 15 grudnia 1929 r.
II rata dnia 15 września 1929 r. | IV rata dnia 15 marca 1930 r.

Odwołania w sprawie specjalnych dopłat na pokrycie kosztów założenia wodociągów i kanalizacji **wnosić można do Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach za pośrednictwem Magistratu m. Radomia.** **Termin do wnoszenia odwołań kończy się z upływem okresu wyznaczonego do wglądu w uchwały t. j. z dniem 27 maja 1929 roku.**

Nieuiszczone w przepisanych terminach dopłaty na pokrycie kosztów założenia wodociągów i kanalizacji ściągnięte zostaną przymusowo z karami za zwłokę, oraz kosztami egzekucyjnemi, określonemi w Ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. [Dz. Ust. R. P. № 73 poz. 721], z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 17.V-27 r. [Dz. U. № 46 poz. 406]

Radom, dnia 26 kwietnia 1929 r.

Naczelnik W-łu Skarbowego [—] T. Lauterbach
Prezydent miasta w. z. (—) Wł. Uziembło

א עגזיסטענץ
וועט דיר נאָר פערזיכערן
Kursy Samochodowe
PRYLIŃSKIEGO
וואו מען וועט דיר געבען
אפיעקט און א וואָהנונג
Warszawa Al. Jerozolimskie 27

Redaktor i wydawca CH. M. HERC

Odbito we własnej drukarni Radom, Szwarlikowska 20.